

پاکت ویژه: سنجش و ارزشیابی در برنامه درسی زبان‌های خارجی دوره آموزشی متوسطه

شایستگی محور تحقق اهداف تعیین شده می‌باشد که لازم است میزان آن از طریق نظام منسجم سنجش و ارزشیابی به درستی تعیین گردد. سنجش مبتنی بر شایستگی‌ها معیارمحور است و لازم‌اش مقایسه عملکرد دانش‌آموزان با معیارهای تعیین شده در طراحی سنجش معیارمحور پیچیدگی‌های زیادی وجود دارد به‌ویژه در برنامه درسی که تاکنون سنجش هنجارمحور بوده و محتوای آزمون‌های سنجش پیشرفت تحصیلی براساس محتوای کتاب‌های درسی تعیین می‌شده است. در این نوع سنجش عملکرد دانش‌آموزان با یکدیگر مقایسه می‌شود و در عمل نتایج به منحنی نرمال نزدیک می‌شوند؛ چرا که انتظار می‌رود نمرات ۲۵ درصد از دانش‌آموزان عالی و خوب، ۲۵ درصد ضعیف و ۵۰ درصد باقی‌مانده در سطح متوسط باشد. در حالی که در سنجش معیارمحور انتظار می‌رود در آموزش موفق، میزان دستیابی دانش‌آموزان به اهداف به ۷۵ درصد تا ۸۰ درصد برسد. بدیهی است تغییر نگرش به این سو چندان آسان نیست و تلاش‌های ویژه‌ای را می‌طلبد. علاوه بر تغییر نگرش، مشکل طراحی آزمون معیارمحور نیز به جای خود باقی است که در زیر به آن اشاره خواهیم کرد.

به علاوه، حرکت در جهت کسب اهداف از پیش تعیین شده در

بهار نماد اراده الهی در نوزایی طبیعت و نوروز پیامی به آدمیان است که رشد را در نوزایی اندیشه جست‌وجو کنند. این یادگار نیاکان فرهنگ‌پرور را گرامی می‌داریم و آرزو می‌کنیم در سال جدید موفق شویم با ایجاد فرصت‌های بیشتر و مؤثرتر زمینه رشد اندیشه خود و دانش‌آموزان را بیش از گذشته فراهم سازیم. اهمیت سنجش و ارزشیابی در برنامه‌های آموزشی به‌ویژه برنامه آموزشی زبان‌های خارجی دوره متوسطه ما را بر آن داشت که در قالب پاکتی ویژه در شماره زمستان سال ۱۳۹۷ این موضوع را با گستره و عمق بیشتری مطرح کنیم. منظور از پاکت ویژه اختصاص دادن ۳۲ صفحه از مجموع ۶۴ صفحه مجله به موضوعات خاص است که اولین آن‌ها با شماره زمستان و با موضوع خاص «سنجش و ارزشیابی» آغاز می‌شود. این موضوع بیشتر از آن جهت حایز اهمیت است که برنامه جدید شایستگی‌محور تنظیم شده و در آن معیارهای پیشرفت تحصیلی به شکل گزاره‌های بیان‌کننده توانایی دانش‌آموزان در به‌کار بردن زبان برای هدف‌های خاص، برای کل دوره و پایه‌های تحصیلی، تعریف شده‌اند. در برنامه‌های درسی شایستگی‌محور، انتظار می‌رود آموزش بر خروجی‌های دوره، که همان شایستگی می‌باشند متمرکز شود. مهم‌ترین دستاورد آموزش

همدیگر را تقویت کنند. در طراحی، اجرا و گزارش نتایج آزمون پیشرفت تحصیلی و آزمون توانش زبانی مسائل مختلفی وجود دارد که می‌توانیم آن‌ها را این‌گونه دسته‌بندی کنیم: ویژگی‌های آزمون شامل اعتبار، روایی، واقع‌نمایی و بازشویی، نحوه طراحی سنجش پیشرفت تحصیلی و سنجش توانش زبانی، بازشویی آزمون و بالاخره عادلانه بودن نتایج آزمون. همه این مسائل و سایر مسائل جزئی‌تر که مجال طرح آن‌ها در این گفتار نیست موضوعاتی هستند که می‌توانند در پاکت ویژه مطرح شوند. با توجه به محدودیت صفحات، مقالات چاپ شده هر یک حداکثر هشت صفحه مجله را به خود اختصاص خواهند داد. بر این اساس می‌توانیم پیش‌بینی کنیم که در پاکت ویژه بین ۴ تا ۵ مقاله به موضوع سنجش و ارزشیابی خواهند پرداخت. از خوانندگان مجله به‌ویژه دبیران زبان‌های خارجی و مدرسان دانشگاه فرهنگیان و سایر مؤسسات آموزش عالی تقاضا داریم مقالات خود را با موضوع سنجش و ارزشیابی حداکثر تا پایان اردیبهشت ماه سال جاری برای مجله رشد زبان‌های خارجی ارسال نمایند. چنانچه تعداد مقالات پذیرفته شده بیش از تعداد مورد نیاز شماره زمستان باشد پاکت ویژه در شماره بهار ۱۳۹۸ با موضوع سنجش و ارزشیابی تکرار خواهد شد.

زمینه زبان‌آموزی با مشکل دیگری نیز روبه‌روست و آن تعیین سطح توانش زبانی است که به آزمونی ویژه نیاز دارد. در آموزش شایستگی‌محور زبان خارجی به دو نوع سنجش نیاز داریم: اول سنجش کلاسی، که هدف‌اش ارزیابی پیشرفت تحصیلی است و همان‌گونه که قبلاً گفته شد معیارمحور بوده و توسط معلم طراحی و اجرا می‌شود؛ و دیگری آزمون سطح توانش زبانی که اصطلاحاً بیرونی است و به‌صورت متمرکز به شکل کشوری طراحی و اجرا می‌شود. این آزمون بنا به ماهیت هنجارمحور بوده و نتایج‌اش با منحنی نرمال که بحث آن در بالا به میان آمد مقایسه می‌شود. طراحی آزمون بیرونی نیز پیچیدگی‌های خاص خود را دارد که از آن جمله لزوم تعریف دقیق سطوح توانش زبانی قابل حصول در برنامه درسی و هنجارسازی نتایج آزمون با این سطوح است. سنجش پیشرفت تحصیلی که در کلاس انجام می‌شود خود دو نوع است: سنجش تکوینی که با هدف ایجاد بازخورد به معلم و دانش‌آموزان انجام می‌شود و عمدتاً به ارتقای سطح یادگیری می‌انجامد، و سنجش مجموعی که هدف‌اش ارزیابی میزان کسب اهداف است و به شکل آزمون‌های میان‌سال و پایان سال مطرح می‌شود. هر دو نوع سنجش پیشرفت تحصیلی باید در راستای یکدیگر عمل کرده و